

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

голова Приймальної комісії

проф. І.Є. Цепенда

1 лютого 2021 р.

ПРОГРАМА

фахового вступного випробування для зарахування на навчання на перший курс
зі скороченим терміном навчання за ступенем бакалавра
та 2-3 курс зі скороченим терміном навчання за ступенем бакалавра

за спеціальністю
013«Початкова освіта»

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст»
при прийомі на навчання у 2021 році

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта», перший (бакалаврський)
рівень

Розглянуто та схвалено
на засіданні приймальної комісії
Прикарпатського національного
університету імені Василя Стефаника,
протокол № 2 від „ 1 ” лютого 2021 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з «Педагогіки» є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем вищої освіти «бакалавр» спеціальністю 013 «Початкова освіта»(освітньо-професійна програма «Початкова освіта» перший (бакалаврський) рівень), при прийомі на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста до Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у 2021 році.

Програма містить основні питання з педагогічних дисциплін та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування, дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і доборі джерел підготовки для вступного випробування.

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ

Вступ до спеціальності

Основи педагогічної діяльності. Виникнення і становлення педагогічної професії. Суть педагогічної діяльності, її специфіка та особливості. Структура педагогічної діяльності. Функції педагогічної діяльності.

Вимоги до особистості вчителя. Сучасні вимоги до особистості педагога. Педагогічне покликання і педагогічні здібності. Професійна компетентність учителя, її структура. Педагогічна майстерність учителя, її компоненти.

Початкова школа – основне місце професійної діяльності майбутнього педагога.

Школа 1 ступеня – початкова ланка в системі освіти України. Роль початкової школи в національному відродженні. Завдання школи 1 ступеня у світлі Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепції нової української школи. Особливості особистості молодшого школяра, його права та обов'язки.

Вища педагогічна освіта в Україні. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні на сучасному етапі. Завдання закладів вищої освіти (ЗВО). Навчальний план вищого закладу педагогічної освіти. Принципи та основні форми організації навчального процесу в ЗВО. Форми організації контролю та оцінки знань і вмінь студентів.

Самостійна і науково-дослідна робота студентів ЗВО. Наукова організація праці студентів. Техніка особистої розумової праці студента. Робота з літературними джерелами. Науково-дослідна робота студентів як один із напрямів самостійної роботи. Педагогічна практика як форма самостійної роботи.

Професійне самовиховання майбутніх педагогів. Професійне самовиховання в системі підготовки майбутнього вчителя. Умови і чинники професійного самовиховання студентів. Технологія професійного самовиховання. Самовиховання і професійний ріст учителя.

Основи педагогіки

Предмет і завдання педагогіки початкової школи. Основні категорії (поняття) педагогіки, їх визначення та суть. Структура і галузі педагогічної науки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Взаємозв'язок педагогічної теорії і практики. Джерела педагогіки.

Система освіти і виховання в Україні згідно із Законом «Про освіту». Структура загальної середньої освіти у відповідності до Закону України «Про загальну середню освіту».

Загальна характеристика методів науково-педагогічних досліджень. Поняття про особистість, її розвиток і виховання. Закономірності розвитку особистості дитини. Рушійні сили розвитку особистості дитини.

Характеристика основних факторів, що впливають на розвиток особистості.

Виховання як провідний фактор розвитку особистості. Роль спадковості і середовища в розвитку і формуванні особистості. Особиста активна діяльність і спілкування як важливі фактори, що впливають на розвиток особистості.

Вікова періодизація в педагогіці. Вікові особливості фізичного і психічного розвитку особистості молодших школярів. Індивідуальні особливості розвитку учнів молодшого шкільного віку. Явища акселерації та ретардації в розвитку особистості, їх причини.

Дидактика

Предмет і завдання дидактики. Основні компоненти процесу навчання. Закономірності навчання і їх характеристика. Функції навчання. Види навчання.

Зміст освіти в школі. Навчальні плани, програми, підручники для початкової школи. Етапи /ланки/ пізнавальної діяльності учнів у процесі навчання.

Суть і поняття мотивів. Класифікація мотивів учіння. Врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання. Диференціація та індивідуалізація навчання в початковій школі.

Принципи і правила навчання. Класифікація принципів навчання. Характеристика принципів навчання в сучасній дидактиці.

Методи і прийоми навчання. Загальна характеристика. Класифікація методів навчання.

Форми організації навчання в початковій школі. Урок як основна форма організації навчання в школі. Типи і структура уроків. Основні вимоги до уроку в початковій школі. Нестандартні уроки в початковій школі. Підготовка вчителя до уроку. Підготовка учнів до уроку. Домашня навчальна робота учнів.

Основні функції, форми та види контролю успішності учнів. Педагогічні вимоги до контролю й оцінки успішності учнів. Особливості оцінювання знань за 12-бальною шкалою. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів. Основні групи компетентностей молодших школярів та їх характеристика. Особливості оцінювання в першому і другому класах.

Теорія виховання і методика виховної роботи в початковій школі

Суть процесу виховання учнів, його структура та рушійні сили. Самовиховання і перевиховання як педагогічні категорії.

Мета та ідеал виховання. Завдання і складові частини виховання. Закономірності виховання. Принципи виховання учнів початкової школи.

Методи виховання та їх класифікація. Засоби виховання. Форми організації виховного процесу. Виховна робота з учнями на уроці.

Поняття про колектив, його ознаки та структуру.

Зміст, мета і завдання розумового виховання в початковій школі.
Формування основ наукового і національного світогляду молодших школярів.

Моральне виховання учнів початкової школи.

Суть, мета і завдання громадянського виховання учнів початкової школи.

Завдання і зміст трудового виховання в початковій школі.

Екологічне виховання молодших школярів.

Значення і завдання естетичного виховання учнів початкової школи.

Зміст, засоби та організаційні форми фізичного виховання учнів початкової школи.

Поняття про позашкільне виховання, його завдання. Перебудова змісту і форм позаурочної і позашкільної виховної роботи на засадах народної педагогіки.

Особливості організації виховної роботи в початковій школі.

Суть технологічного підходу у вихованні. Поняття про технологію виховання.

Завдання технологій виховання. Поняття комплексності у вихованні.

Методика колективного творчого виховання (за І.Івановим). Колективна творча справа.

Діагностика і вимірювання вихованості. Критерії вихованості особистості школяра. Діагностика виховного процесу. Самодіагностика вихованості особистості. Критерії ефективності виховної роботи.

Педагогічна освіта батьків. Методи роботи з батьками. Особливості організації спільної діяльності батьків і дітей.

Форми організації виховної роботи, їх класифікація та характеристика. Вимоги до організації виховної роботи з школярами.

Виховна робота у групі продовженого дня.

Завдання і функції класного керівника. Планування роботи класного керівника.

Методика організації виховних заходів класним керівником. Методика організації індивідуальної виховної роботи. Методика проведення ділової гри.

Організація і методика самовиховання. Методика аналізу виховного заходу.

Організація і управління в початковій школі

Принципи управління освітою. Структура управління освітою в Україні. Органи управління системою освіти в Україні та їх завдання.

Управління закладом загальної середньої освіти. Управлінські органи в школі. Функції управління. Методи організації управління закладом загальної середньої освіти.

Система шкільного планування, його принципи. Педагогічний аналіз навчально-виховного процесу в школі.

Вимоги до організації внутрішньшкільного контролю. Види контролю в початкових класах. Форми і методи контролю в початкових класах.

Форми і зміст методичної роботи в школі.

Педагогічний досвід та його види. Проблеми вивчення, узагальнення і впровадження в практику передового педагогічного досвіду.

Педагогічні технології в початковій школі

Технологічний підхід в освіті. Історія виникнення технологічного підходу.

Педагогічна технологія: поняття, сутність і особливості. Класифікація педагогічних технологій.

Педагогічна технологія як важливий компонент професійної підготовки сучасного вчителя. Поняття про авторську педагогічну технологію.

Системні інноваційні технології, їх характеристика. Педагогічна технологія «Будинок вільної дитини» М. Монтесорі. Особливості змісту педагогічної технології «Будинок вільної дитини». «Йсена-план-школа» П. Петерсена, особливості змісту технології. Антропософські школи Р. Штейнера. Особливості змісту вальдорфської педагогіки. «Школа успіху і радості» С. Френе. Особливості змісту педагогічної технології «Школа успіху і радості». «Школа для життя, через життя» Ж.-О. Декролі, особливості змісту педагогічної технології. «Школа діалогу культур» В. Біблера, особливості змісту педагогічної технології. Технології розвивального навчання. Технологія Л. Занкова. Технологія особистісно-розвивального навчання Ельконіна-Давидова.

Модульні та локальні інноваційні педагогічні технології. Технологія проблемно-модульного навчання М.А. Чошанова. Технології раннього навчання М. Зайцева. Концептуальні засади технологій Г. Домана. Технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера. Технологія фізичного виховання дітей М. Єфименка «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей».

Технології особистісно-орієнтованого навчання.

Сутність та особливості проектної технології.

Сутність інтерактивного навчання. Класифікація інтерактивних методів навчання. Застосування інтерактивних методів навчання на уроках у початковій школі. Інтерактивний урок як особливий тип уроку.

Сутність та особливості інтегрованого навчання. Переваги інтегрованого навчання.

Особливості технології диференційованого навчання.

Ігрові технології навчання й виховання.

Особливості технологій кооперативного навчання.

Особливості технологій колективно-групового навчання.

Особливості технології ситуативного моделювання.

Відповідність педагогічних технологій сучасним вимогам освіти.

Система технологічних знань як важливий показник педагогічної майстерності вчителя початкової школи. Поняття і суть технологічної культури вчителя. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість педагога. Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Принципи інноваційної діяльності. Діагностика рівня готовності педагога до використання інноваційних педагогічних технологій. Критерії ефективності

професійної діяльності сучасного педагога.

Основи педагогічної майстерності

Поняття про педагогічну майстерність та шляхи її формування. Гуманістична спрямованість особистості сучасного вчителя. Професійна компетентність та критерії її визначення. Професійно-педагогічні уміння і навички вчителя початкової школи. Основні психолого-педагогічні здібності вчителя.

Критерії та рівні педагогічної майстерності.

Система самовиховання вчителя. Основні етапи самовиховання вчителя.

Порівняльна характеристика діяльності педагога-майстра і педагога-початківця.

Педагогічний такт учителя. Рівні педагогічного такту. Педагогічний такт і педагогічна тактика.

Педагогічна ситуація. Види педагогічних ситуацій. Педагогічні задачі та способи їх вирішення.

Педагогічні конфлікти. Причини їх виникнення. Правила поведінки вчителя в конфліктних педагогічних ситуаціях.

Педагогічне спілкування. Структура педагогічного спілкування. Психолого-педагогічна характеристика стилю педагогічного спілкування. Стили спілкування вчителів початкової школи. Авторитарний стиль педагогічного спілкування. Ліберальний стиль педагогічного спілкування. Демократичний стиль педагогічного спілкування.

Моделі педагогічного спілкування. Характеристика моделей спілкування «Монблан», «Китайська стіна», «Робот», «Товариш», «Локатор», «Глухар», «Я сам», «Гамлет».

Суть авторитету вчителя початкової школи. Структура педагогічного авторитету. Критерії та рівні педагогічного авторитету. Імідж учителя.

Педагогічна техніка як форма організації поведінки вчителя початкової школи.

Поняття «педагогічна техніка» і її складники.

Спільне в театральній і педагогічній майстерності. Відмінне в театральній і педагогічній майстерності. Значення театральної педагогіки у формуванні педагогічної майстерності вчителя початкової школи.

Увага і спостережливість учителя початкової школи. Роль педагогічної уваги вчителя в організації педагогічного процесу в початковій школі.

Роль педагогічної уваги вчителя в організації педагогічного процесу в початковій школі. Уява вчителя. Роль педагогічної уяви вчителя в організації педагогічного процесу в початковій школі.

Основи техніки мовлення. Дихання. Голос. Дикція. Культура мовлення вчителя.

Основи мімічної і пантомімічної виразності.

Поняття про педагогічну творчість учителя в навчально-виховному процесі. Складники та рівні педагогічної творчості вчителя початкової школи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар В. Дидактика . К.: Либідь, 2005. 264 с.
2. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача. К.:КНЕУ, 2005.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посібник. – 3-тє вид., доопр. і доп . К.: Знання, 2008. 566 с.
4. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посібник. 2-ге вид., переробл., доповнене К.: Академвидав, 2007. 614 с.
5. Гриньова М. В. Педагогічні технології : теорія та практика : навч.-метод. посіб. Полтава, 2006. 230 с.
6. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>
7. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214519#Text>
8. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ, 2012. 352 с.
9. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків, 2009. 176 с.
10. Зайченко І. В. Педагогіка. Підручник. К.: видавництво Ліра К, 2016. 608 с.
11. Зайчук В. О., Нісімчук А. С., Білан А. Д. Сучасні педагогічні технології : дидактично-інноваційний аспект. Т.2. Луцьк, 2009. 312 с.
12. Закон України «Про позашкільну освіту» // Освіта. – 1990. – 29 вересня. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>
13. Закон України «Про вищу освіту». URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
14. Інноваційна діяльність вчителя: термінологічний словник. За заг. ред. О.І. Огієнко. Київ, 2016. 120 с.
15. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: навч. посібник. 2-ге вид., доп. і переробл. К.: Вища школа, 2005. 343 с.
16. Кіліченко О. І., Кланічка. І .М. Основи педагогічної майстерності: модульно-кредитний підхід. Івано-Франківськ, 2012. 206 с.
17. Концепція Нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>.
18. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Знання-Прес, 2004. 445 с.
19. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання: навч. посібник.К.: Знання, 2008. 415 с.
20. Мазоха Д.С., Опанасенко Н.І. Педагогіка . К.: ЦНЛ, 2005. 322 с.
21. Максимюк С.П. Педагогіка: навч. посібник . К. : Кондор, 2005. 667 с.
22. Марченко О.Г. Основи педагогічної майстерності. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 112 с.

23. Матвеева Н.О. Педагогічна майстерність : навчально-методичний супровід самостійної роботи студентів. Івано-Франківськ : НАІР, 2015. 327с.
24. Матвієнко О.В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія: навч. посібник . К. : ВД «Стилос», 2006. 543 с.
25. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. : навчальний посібник. К.: ВАТ «КДНК», 2001.
26. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навч. посібник. 5-те вид., доповн. і переробл. К., 2007. 656 с.
27. Оліяр М.П., Русин Г.А., Червінська І.Б. Основи науково-педагогічних досліджень (модульно-рейтинговий підхід) : навчально-методичний посібник для студентів вищих пед. навч. закладів . Івано-Франківськ : НАІР, 2013. 214 с.
28. Онишків З.М. Основи школознавства: навч. посібник для студентів педагогічних вузів. 3-тє вид., доповн. і переробл. Тернопіль: Навч. Книга-Богдан, 2003. 176 с.
29. Пащенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка. К. Центр навчальної літератури, 2017. 228 с.
30. Педагогіка: баз.підр. для студ.вищ.навч.закладів III-IV рівнів акредитації /кол.авторів: за ред. І.Ф.Прокопенка. Харків: Фоліо, 2015. 572 с.
31. Педагогічна майстерність учителя: навчальний посібник / За ред. проф. В.М. Гриньової, С.Т. Золотухіної. Вид. 2-е, випр. і доп. Харків: «ОВС», 2006. 224 с.
32. Педагогічна майстерність: підручник / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вища школа, 2004. 422 с.
33. Педагогічна майстерність: хрестоматія / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вища школа, 2006. 606 с.
34. Пихтіна Н. П. Основи педагогічної техніки: навч. посібник. Рек. МОН. К.:ЦУЛ, 2013. 316 с.
35. Підласий І. П. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти. Київ, 2006. 616 с.
36. Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді / За ред. І.Д.Беха, К.І. Чорної. Гірська школа Українських Карпат. 2015. №12-13. С.27-37.
37. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти : посіб. для вчителів та методистів почат. навч. К. : Богданова А. М., 2009. 226 с.
38. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підруч. К. : Грамота, 2012. 504 с.
39. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: Підручник. К.: Міленіум, 2006. 346 с.
40. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності: підручник. К.: Видавництво Ліра-К, 2015. 340 с.
41. Федорчук В.В. Основи педагогічної майстерності: навчально-методичний посібник . Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д., 2008. 140 с.
42. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. Посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2013. 232 с.
43. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: навч. посібник. – вид. 3-тє, переробл. і доповн. Т: Навч. книга-Богдан, 2005. 168 с.

44. Чайка В.М. Основи дидактики: навч. посіб. К.: Академвидав, 2011. 240 с.
45. Чепіль М. М. Педагогічні технології : навч. посіб. Київ, 2012. 224 с.
46. Червінська І.Б., Довбенко С.Ю. Теоретико-методологічні засади виховної роботи в початковій школі. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського нац. у-ту, 2013. 566 с.
47. Червінська І.Б., Никорак Н.Ю. Дидактика початкової школи : практичний курс. Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / І.Б.Червінська, Н.Ю.Никорак. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. 200 с.
48. Шевченко О.А., Хозраткулова І.А. Тренінги професійного становлення молодих педагогів. Х.: Вид. група «Основа», 2010. 112 с.
49. Шулигіна Р. А. Педагогіка: Навчально-методичний посібник, К. : Університетська книга, 2017. 144 с.
50. Ягупов В.В. Педагогіка. : підручник. К.: Либідь, 2002. 383 с.

Інформаційні ресурси

1. Великий тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua/s/integhracija>.
2. Вчитель у мережі. URL: <https://sites.google.com/site/u lejconf>.
3. Дебати як педагогічна технологія. URL: <http://osvita.ua/school/method/technol/369/>.
4. Єдине освітнє інформаційне вікно України. URL: <http://www.osvita.com>.
5. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи. URL: <http://nus.org.ua/articles/integrovane-navchannya-tematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-1/>.
6. Інформаційний портал «Знання» URL: <http://znannya.info>.
7. Метод проєктів – ефективна технологія навчання. URL: <http://osvita.ua/school/method/technol/1415/>.
8. Мультимедійні технології. URL: <http://schoolplusnet.com/art/Metodika-vikoristannya-multimeda-tehnologj-na-urots/>.
9. Освіта UA. URL: <http://osvita.ua>.
10. Освіта і наука URL: http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=34.
11. Освіта України. URL: <http://osvita-ukrainy.com.ua>.
12. Педагогічна бібліотека. URL: <http://www.pedlib.clx.ru>.
13. Портал сучасних педагогічних ресурсів. URL: <http://www.intellect-invest.org.ua>.
14. Примакова В.В. Інноваційні технології навчання в сучасній початковій школі. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tvo/2011_4/003.pdf.
15. Проєктне навчання: коротко про головне. URL: <http://nus.org.ua/view/proektne-navchannya-korotko-pro-golovne/>.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань

регулюється «Положенням про організацію вступних випробувань» у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.